

НАРЕДБА № 12 ОТ 16 НОЕМВРИ 2018 Г. ЗА ЗДРАВНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПЕРАЛНИ

Издадена от министъра на здравеопазването

Обн. ДВ. бр.98 от 27 Ноември 2018г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определят здравните изисквания към изграждането, устройството, обзавеждането, експлоатацията и перилния процес в обществените перални.

Чл. 2. (1) Изискванията на тази наредба не се прилагат за обектите, предлагащи химическо чистене.

(2) В обектите по ал. 1 и в обекти, които не са обществени перални по смисъла на чл. 3, не се допуска предоставянето на перилни услуги по смисъла на тази наредба.

Чл. 3. (1) Обществени перални са:

1. перални, предназначени за предоставяне на перилни услуги на гражданите, на обекти с обществено предназначение по смисъла на § 1, т. 9 от допълнителните разпоредби на Закона за здравето, на заведенията за хранене и развлечения и на други търговски, производствени, промишлени и стопански обекти;

2. индивидуални перални на самообслужване, предназначени за предоставяне на перилни услуги на гражданите, които сами извършват перилния процес.

(2) В обществените перални по ал. 1, т. 2 не се допуска изпиране на пране от обекти с обществено предназначение по смисъла на § 1, т. 9 от допълнителните разпоредби на Закона за здравето, от заведенията за хранене и развлечения и от други търговски, производствени, промишлени и стопански обекти.

Чл. 4. Обществени перални по чл. 3, ал. 1, т. 1 са:

1. перални за изпиране на пране от обекти с обществено предназначение по смисъла на § 1, т. 9, букви "в", "г" и "е" от допълнителните разпоредби на Закона за здравето, от заведенията за хранене и развлечения, от студентски общежития, спортни бази за детски и ученически отход и туризъм и др. и от други търговски, производствени, промишлени и стопански обекти;

2. перални за изпиране на пране от лечебни заведения по смисъла на Закона за лечебните заведения, от здравни заведения по смисъла на Закона за здравето и Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина, от обекти, в които се прилагат неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве, и от специализирани институции за предоставяне на социални услуги за възрастни;

3. перални за изпиране на пране от детски заведения, от специализирани институции за предоставяне на социални услуги за деца и ученици и от ученически общежития;

4. ведомствени перални за обслужване единствено на обекта, към който са разкрити;

5. комбинирани перални със самостоятелно обособени сектори за изпиране на пране от обекти, посочени в т. 1, 2 и 3.

Чл. 5. При извършване на проверката за спазване на здравните изисквания в обществените перални по реда на чл. 36, ал. 2 от Закона за здравето регионалните здравни инспекции провеждат лабораторен контрол за оценка на качеството и ефективността на перилния и дезинфекционния процес.

Чл. 6. Обектите с обществено предназначение могат да използват услугите само на обществени перални по чл. 4, т. 1, 2 и 3, които са вписани в регистъра по чл. 36, ал. 3 от Закона за здравето и с които имат сключен договор.

Раздел II. Изграждане, устройство и обзавеждане

Чл. 7. (1) Обществените перални се проектират и изграждат при спазване изискванията на "Норми за проектиране на сгради за битови услуги на населението" (публикувани в бр. 6 и 7 от 1981 г. на Бюлетина за строителство и архитектура, издание на МСА).

(2) Сградите и помещенията на обществените перални се проектират и изграждат при спазване изискванията на Наредба № 7 от 1999 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд на работните места и при използване на работното оборудване (ДВ, бр. 88 от 1999 г.).

Чл. 8. (1) Обществените перални се разкриват в самостоятелни сгради или на първи надземен етаж на нежилищни сгради.

(2) Обществена пералня по чл. 4, т. 4 може да се разкрива и в подземни етажи от нежилищни сгради, а обществена пералня по чл. 3, ал. 1, т. 2 може да се разкрива и на първи надземен нежилищен етаж на жилищна сграда в допълнително шумоизолирано помещение.

Чл. 9. Не се допуска разкриване на обществени перални в населени места без изградена канализационна система по смисъла на Наредба № РД-02-20-8 от 2013 г. за проектиране, изграждане и експлоатация на канализационни системи (ДВ, бр. 49 от 2013 г.).

Чл. 10. Светлата височина на помещенията на обществените перални от производствения сектор трябва да е не по-малка от 3,3 м, а на помещенията от спомагателния сектор - не по-малка от 2,6 м.

Чл. 11. Подът и стените на помещенията в обществените перални се изпълняват с влагоустойчиви материали, позволяващи лесно почистване, измиване и дезинфекция и осигуряващи сигурност при работа (нехлъзгащ се под).

Чл. 12. Осветлението в обществените перални трябва да отговаря на изискванията на БДС EN 12464-1 "Светлина и осветление. Осветление на работни места. Част 1: Работни места на закрито".

Чл. 13. (1) Водопроводните и канализационните инсталации на обществените перални се проектират и изграждат съгласно Наредба № 4 от 2005 г. за проектиране, изграждане и експлоатация на сградни водопроводни и канализационни инсталации (ДВ, бр. 53 от 2005 г.).

(2) Обществените перални се захранват с необходимото количество вода, отговаряща на изискванията на Наредба № 9 от 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (ДВ, бр. 30 от 2001 г.).

Чл. 14. (1) Отоплителните, вентилационните и климатичните инсталации се проектират и изграждат в съответствие с изискванията на Наредба № 15 от 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на обектите и съоръженията за производство, пренос и разпределение на топлинна енергия (ДВ, бр. 68 от 2005 г.).

(2) Параметрите на микроклимата в помещенията на обществените перални от производствения сектор трябва да отговарят на изискванията на Наредба № РД-07-3 от 2014 г. за минималните изисквания за микроклимата на работните места (ДВ, бр. 63 от 2014 г.).

Чл. 15. (1) В обществените перални не се допускат шум и вибрации над пределно допустимите нива съгласно Наредба № 6 от 2005 г. за минималните изисквания за осигуряване на здравето и безопасността на работещите при рискове, свързани с експозиция на шум (ДВ, бр. 70 от 2005 г.) и Наредба № 3 от 2005 г. за минималните изисквания за осигуряване на здравето и безопасността на работещите при рискове, свързани с експозиция на вибрации (ДВ, бр. 40 от 2005 г.).

(2) Не се допуска при нормални експлоатационни условия технологичното оборудване в обществените перални по чл. 3, ал. 1, т. 2, разкрити в жилищни сгради, да създава шумови нива в

жилищните помещения, които да превишават допустимите норми съгласно Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (ДВ, бр. 58 от 2006 г.).

Чл. 16. Обществените перални се въвеждат в експлоатация по реда на Закона за устройство на територията.

Чл. 17. (1) В обществените перални се обособяват производствен и спомагателен сектор.

(2) Разположението и видът на помещенията в производствения сектор трябва да отговарят на последователността на технологичния процес, като не се допуска пресичане пътя на чистото и нечистото пране.

(3) Площта на помещенията в производствения сектор осигуряват съответно работно пространство, което позволява безпрепятствено извършване на всички дейности от перилния процес и хигиенни мероприятия.

Чл. 18. (1) Производственият сектор в обществените перални по чл. 3, ал. 1, т. 1 включва:

1. помещение със самостоятелен вход за приемане, маркиране и сортиране на нечистото пране;

2. помещение за подготовка, изпиране и центрофугиране;

3. помещение за сушене и гладене;

4. помещение за сортиране, опаковане и складиране на чистото пране;

5. помещение със самостоятелен изход за експедиция на чистото пране.

(2) В обществените перални по чл. 4, т. 2 се обособява самостоятелно помещение с отделен вход за приемане на пране само от инфекциозни и пневмофтизиатрични структури на лечебни заведения с възможност за предварително изпиране и дезинфекция.

(3) Допуска се съчетаване на помещенията за сушене и гладене с тези за сортиране, опаковане и складиране на чистото пране при осигурено подходящо технологично оборудване и вентилация.

(4) Спомагателният сектор в обществените перални по чл. 3, ал. 1, т. 1 включва:

1. складови помещения с естествена или изкуствена вентилация за съхранение на детергенти, биоциди и инвентар за почистване;

2. помещение с индивидуални гардероби/шкафчета за работно облекло, лични вещи и дрехи на персонала;

3. тоалетна и баня за персонала;

4. помещение за почивка на персонала.

Чл. 19. (1) В обществените перални по чл. 4, т. 5 към всеки самостоятелно обособен сектор се осигуряват помещенията по чл. 18, ал. 1. Допуска се помещенията по чл. 18, ал. 4 да бъдат общи за всички самостоятелно обособени сектори.

(2) В обществените перални по чл. 4, т. 5 в самостоятелно обособения сектор за изпиране на пране от обектите по чл. 4, т. 2 се обособява самостоятелно помещение с отделен вход за приемане на пране само от инфекциозни и пневмофтизиатрични структури на лечебни заведения с възможност за предварително изпиране и дезинфекция.

Чл. 20. (1) Производственият сектор в обществените перални по чл. 3, ал. 1, т. 2 включва:

1. помещение с комбинирани и/или самостоятелни перални машини и/или сушилни машини;

2. помещение за сортиране и/или гладене на чистото пране от клиента.

(2) Спомагателният сектор в обществените перални по чл. 3, ал. 1, т. 2 включва:

1. складово помещение с естествена или изкуствена вентилация за съхранение на детергенти, биоциди и инвентар за почистване;

2. тоалетна и баня за персонала с обособено място с индивидуални гардероби/шкафчета

за работно облекло, лични вещи и дрехи на персонала.

Чл. 21. (1) В помещенията по чл. 18, ал. 1, т. 1, 2 и 3 и чл. 20, ал. 1 се осигурява механична общообменна вентилация и подов сифон за измиване и дезинфекция на помещенията.

(2) Помещенията по чл. 18, ал. 1, т. 1 и 2 се оборудват с мивка с течаща топла и студена вода и дозатори за течен сапун и дезинфектант за ръце.

(3) В обществените перални по чл. 4, т. 2 и 3 помещението по чл. 18, ал. 1, т. 2 се оборудва и с двугнезна мивка с течаща топла и студена вода за предварително подготвяне на прането при необходимост.

(4) В обществените перални по чл. 4, т. 5 помещението по чл. 18, ал. 1, т. 2 в самостоятелно обособените сектори за изпиране на пране от обектите по чл. 4, т. 2 и 3 се оборудва и с двугнезна мивка с течаща топла и студена вода за предварително подготвяне на прането при необходимост.

Чл. 22. Обзавеждането на обществените перални трябва да:

1. е съобразено с технологичния процес и ергономичните норми;
2. гарантира безопасност при ползване;
3. позволява измиване и дезинфекция;
4. не създава условия за допълнително замърсяване на прането.

Раздел III.

Изисквания към експлоатацията на обществените перални

Чл. 23. Собствениците или ръководителите на обществената пералня:

1. осигуряват поддържането на водопроводните, канализационните, отоплителните, вентилационните, климатизационните и електрическите инсталации в техническа изправност;

2. осигуряват специално работно облекло, лични предпазни средства и обувки за работещите в пералнята съгласно Наредба № 3 от 2001 г. за минималните изисквания за безопасност и опазване на здравето на работещите при използване на лични предпазни средства на работното място (ДВ, бр. 46 от 2001 г.);

3. създават условия за непрекъснато поддържане чистотата в обекта, като в края на всеки работен ден помещенията, инвентарът и съоръженията се измиват и дезинфекцират, а в обществените перални по чл. 3, ал. 1, т. 2 съоръженията се измиват и дезинфекцират след всеки клиент;

4. осигуряват поддържането на чистотата на територията, прилежаща към обществената пералня;

5. извършват текущ ремонт и възстановяване на подови покрития, стени, тавани, оборудване и обзавеждане, както и цялостно освежаване на помещенията веднъж годишно;

6. осигуряват ефективна защита на обекта от насекоми и гризачи и провеждане на дезинсекция и дератизация, като сключват договор с лице, отговарящо на изискванията на Наредба № 1 от 2018 г. за условията и реда за извършване на дезинфекции, дезинсекции и дератизации (ДВ, бр. 7 от 2018 г.);

7. внедряват Добра производствена практика, която включва разработена програма за последователността на перилния процес и система от мерки за поддържане на добро хигиенно състояние на помещенията и транспортните средства за превоз на пране.

Чл. 24. Представителните за икономическата дейност организации съгласувано с главния държавен здравен инспектор разработват ръководство за Добра производствена практика и за въвеждане, прилагане и поддържане на постоянни процедури, чието прилагане гарантира безопасност и качество на предлаганата перилна услуга.

Чл. 25. (1) Работещите в обществените перални подлежат на предварителни и периодични медицински прегледи и изследвания.

(2) Предварителните медицински прегледи и изследвания се провеждат преди постъпване на работа и включват:

1. преглед от общопрактикуващ лекар (ОПЛ) или от лекар - специалист по вътрешни болести;

2. бактериологично изследване за носителство на шигели, салмонели, ентеропатогенни Ешерихия коли и коремнотифно носителство;

3. изследвания за чревни хелминти и протозои;

4. бактериологично изследване за стафилококово носителство.

(3) Периодичните медицински прегледи включват веднъж годишно:

1. преглед от ОПЛ или от лекар - специалист по вътрешни болести;

2. преглед от лекар - специалист по кожни и венерически болести.

(4) По епидемиологични показания, по преценка на ОПЛ и/или на лекар - специалист по кожни и венерически болести, в периодичните медицински прегледи могат да се включат и допълнителни прегледи и/или изследвания.

(5) Резултатите от извършените предварителни и периодични медицински прегледи и изследвания се съхраняват в обекта и се представят за проверка при поискване от контролните органи.

Раздел IV.

Изисквания към перилния процес

Чл. 26. (1) Перилният процес в обществените перални по чл. 3, ал. 1, т. 1 включва подготовка, предварително изпиране, дезинфекция, същинско пране, изплакване, центрофугиране, сушене, гладене, опаковане, експедиция и транспорт.

(2) Перилният процес в обществените перални по чл. 3, ал. 1, т. 2 се извършва от всеки клиент индивидуално.

Чл. 27. Предаването на пране за изпиране в обществените перални по чл. 3, ал. 1, т. 1 се извършва в специални опаковки за еднократна или многократна употреба (сакове, торби, чували и др.).

Чл. 28. (1) Изпирането и дезинфекцията на прането се извършват по термодезинфекционен и химиотермодезинфекционен метод в обществените перални по чл. 3, ал. 1, т. 1 и по термодезинфекционен метод в обществените перални по чл. 3, ал. 1, т. 2.

(2) В обществените перални по чл. 3, ал. 1, т. 1 се използват само професионални перални машини, които имат технологична възможност за програмиране на ниво на вода и температурен режим, както и датчик за достигната температура.

Чл. 29. (1) В процеса на изпиране за дезинфекция се използват само биоциди, разрешени за предоставяне на пазара по реда на Регламент (ЕС) № 528/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно предоставянето на пазара и употребата на биоциди (ОВ, L 167, 27.06.2012 г.) или на Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси, при спазване на условията на издаденото разрешение и на изискванията, посочени на етикета.

(2) Количеството на перилния препарат и биоцида, използвани в процеса на изпиране, се определя за всеки конкретен случай в зависимост от устройството на пералната машина, вида на перилния препарат и биоцида, указанията към тях и замърсеността на прането.

Чл. 30. (1) Изпирането на пране от лечебни и здравни заведения се извършва в обществени перални по чл. 4, т. 2 или в самостоятелно обособен сектор в обществените перални по чл. 4, т. 5, като помещенията за подготовка, изпиране и центрофугиране се оборудват с перални машини за професионална употреба бариерен тип.

(2) Изпирането на прането от инфекциозни и пневмофтизиатрични структури на лечебни заведения се извършва в отделна перална машина бариерен тип, маркирана за целта, която след

приключване на перилния процес се дезинфекцира, като се извършва изплакване с дезинфекционен разтвор на барабана на пералната машина.

Чл. 31. В обществените перални транспортирането на прането от едно помещение към друго и от едно съоръжение към друго може да се извършва автоматизирано или с транспортни съоръжения от неръждаем материал, позволяващ влажно измиване и дезинфекциране и непозволяващ вторично замърсяване на транспортираното чисто пране.

Чл. 32. (1) Чистото пране се предава на възложителя опаковано в опаковка, недопускаща замърсяване.

(2) Опаковката може да е за еднократна (фолио, хартия, стреч фолио и др.) или многократна употреба (сакове, торби, чували и др.).

(3) Опаковките за многократна употреба се перат и дезинфекцират след всяко ползване.

Чл. 33. (1) За събиране на нечисто пране и за транспортиране на опакованото чисто пране се използват транспортни средства, обозначени с трайна маркировка.

(2) Не се допуска едновременното транспортиране на чисто и нечисто пране независимо от вида му.

(3) Транспортните средства задължително се почистват и дезинфекцират след всеки отделен курс. За извършените хигиенни мероприятия се води дневник.

(4) Чистото пране се транспортира по начин, който не позволява нарушаване целостта на използваната опаковка и замърсяването му в транспортното средство.

Чл. 34. (1) Готовото за експедиция пране по микробиологични показатели трябва да отговаря на изискванията на приложението.

(2) Микробиологичната чистота на готовото за експедиция пране се проследява чрез периодичен мониторинг, който се осъществява чрез вътрешен контрол от оператора и външен - от регионалните здравни инспекции съгласно мониторингов план, който е част от програмата по чл. 23, т. 7.

Чл. 35. За всички процеси, извършвани по разработената система от мерки по чл. 23, т. 7, се водят записи.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "Вещ" са покривки за маси, одеяла и други завивки, килими и други постелки, предоставени за изпиране, които не попадат в определението за "пране" и "горни/върхни дрехи".

2. "Горни/върхни дрехи" са дрехи, които се обличат върху други дрехи.

3. "Запис" е документ, който показва постигнати резултати или предоставя доказателства за извършени дейности по изпълнение на мерките в разработената програма по чл. 23, т. 7.

4. "Перална машина за професионална употреба" е машина, която има технологична възможност за програмиране на ниво на вода и температурен режим, както и датчик за достигната температура, позволява перилният процес да се извършва по термодезинфекционен и химиотермодезинфекционен метод и не е предназначена за употреба в бита.

5. "Перална машина за професионална употреба бариерен тип" е машина, предназначена за изпиране на пране от лечебни заведения по термодезинфекционен и химиотермодезинфекционен метод. Същата има отделни вход и изход (мръсна и чиста страна), разположени в съответните помещения от производствения сектор така, че да не се допуска смесване на чистото и нечистото пране.

6. "Перилни услуги" са изпиране на пране на граждани, от обекти с обществено предназначение, по смисъла на § 1, т. 9 от допълнителните разпоредби на Закона за здравето, от заведенията за хранене и развлечения и от други търговски, производствени, промишлени и стопански обекти.

7. "Постоянни процедури" са многократно повтарящи се действия в идентичен порядък и времевата продължителност, които гарантират спазването на предвидения ред за извършване на конкретна дейност и осигуряват нейното качество при спазване на установен стандарт.

8. "Пране" са дрехи, включително лично бельо, работно облекло и горни/връхни дрехи, спално бельо, кърпи и вещи, които ще се перат или са предоставени за изпиране.

9. "Термодезинфекционен метод" е този, при който същинското пране се извършва при температура на водата 90 °С за не по-малко от 20 минути.

10. "Хигиенни мероприятия" са поддържането на личната хигиена и третирането на технологични съоръжения (перални машини, центрофуги, сушилни и др.), обзавеждане, оборудване и инвентар, в това число транспортни средства и съоръжения, както и на производствени, складови и други спомагателни помещения с почистващи препарати и биоциди за осигуряване на спазването на изискванията за чистота и за безопасност и здраве на работещите и на потребителите на извършваната услуга.

11. "Химиотермодезинфекционен метод" е този, при който при предварителното изпиране се използва перилен и дезинфекционен препарат и същинското пране се извършва при температура на водата от 40 °С до 90 °С.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 2. (1) Обществените перални, разкрити до влизане в сила на наредбата, привеждат устройството си в съответствие с изискванията на раздели II и III в срок до една година от влизане в сила на наредбата.

(2) Член 9 не се прилага за ведомствените обществени перални по чл. 4, т. 4, разкрити до влизане в сила на наредбата и въведени в експлоатация в съответствие с действащите изисквания за устройство на територията в населени места без изградена централна канализационна мрежа.

§ 3. Контролът по изпълнение на наредбата се осъществява от регионалните здравни инспекции.

§ 4. Наредбата се издава на основание чл. 34, ал. 2 във връзка с § 1, т. 9, буква "е" от допълнителните разпоредби на Закона за здравето и отменя Наредба № 37 от 1995 г. за хигиенните изисквания към устройството и експлоатацията на обществените перални (обн., ДВ, бр. 95 от 1995 г.; попр., бр. 97 от 1995 г.).

Приложение към чл. 34, ал. 1

Показатели	Допустима стойност
Мезофилни аеробни и факултативно анаеробни микроорганизми (общ брой)	< 25 КОЕ
Коагулазоположителни стафилококи (<i>Staphylococcus aureus</i>)	< 1 КОЕ
Ентеробактериацие (<i>Enterobacteriaceae</i>)	< 1 КОЕ
Псеудомонас аеругиноза (<i>Pseudomonas aeruginosa</i>)	< 1 КОЕ

КОЕ - колонообразуващи единици.